

מהדורת סיכומי גליון 19

סיכומי הדרף - הידומי

רבי יחזקע בן קרחא אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - דומה לאדם שחורץ ואינו קוצר. פנחס דרין צ"ט

מסכת שבת נט - סה

דף נט למה עינבל של תינוקות שנשכרו עדיין טומאתן עליהן? (למה הם ראויים כעת) לאביי: הואיל שההדיוט יכול להתזויר.

לרבא וריו"ח: הואיל וראוי להקישו על גבי חרס. (מעין מלאכה ראשונה) לרב יוסי בר"ח: הואיל וראוי לגמעו בו מים לתינוק. (לא בעי מעין מלאכה ראשונה)

מתי בעינן מעין מלאכה ראשונה ומתי לא?

לגבי טומאת מדרס (של משכב ומושב דוב): בעינן שיהיה מיוחד לשיבה, כדי להחיל טומאה, וכן אם היה טמא וכבר אינו מיוחד לשיבה פוקעת הטומאה, [וכל המשכב אשר ישכב] לגבי טומאת מת: ודאי שאפי' אינו ראוי למת הרי הוא נטמא ממנו, אבל לריו"ח אם היה מיוחד למלאכה מסוימת ונשבר צריך שיהיה ראוי עדיין לכעין מלאכה הראשונה, ולר"א ור' חנינא לא בעי. ונ"מ בעינבל כנ"ל, וכן בסנדל של בהמה האם בעי ראוי ללבושו לברוח מן הקרב, (וצריך שתהיה קלה) (ריו"ח), או דסגי שראוי לשתות בו (וצריך שיהיה נקי) (רב) או לסוך בו שמן (ר' חנינא)

מה דין אשה היוצאת עם 'עיר של זהב'?

לר"מ חיבת חטאת, [משוי]

לחכמים פטורה אבל אסור [תכשיט, אבל גזרינן דלמא שלפיא ומחויא] לרבי אליעזר מותר [תכשיט, וכיון שרק אשה נושאת אותו אין דרכה להראותו]

מה דינו של כליילא?

של זהב: לל"ק: לכו"ע אסור, [דילמא שלפיא] לל"ב לרב אסור [כנ"ל] לשמואל מותר, [אינו חשוב להראותו]

של רצועה עם אבנים: לל"ק לרב אסור לשמואל מותר, [דרק אשה חשובה יוצאת איתו ואין דרכה להורידו], לל"ב לכו"ע מותר,

האם מותר לצאת עם אבנט זהב?

י"א דמותר אפי של זהב, [תכשיט של מלכים, וכל ישראל בני מלכים] וי"א מותר רק של רצועה משובץ זהב. [אין הדרך להתיר חגורות].

מה הדין שני אבנטים זה ע"ג זה?

י"א מותר [כמו ב' בדים זה ע"ג זה] וי"א אסור [דאין דרך להשים ב' חגורות] (רש"י).

דברים שמותר ושאסור לאשה לצאת בהם?

חתיכת מעיל רחבה שיש לו רצועות קצרות תלויות בה לקושרה בהם ולהדקה סביבותיו מותר [מיהדק שפיר, ולא נופל]. נזמי האוזן מותר לצאת בהם, [טורה לשולפם, שאזניה מכוסות בקישורין]. אבל בגד שיש לו שנצים ומכנסים בו רצועה רחבה וקושרת סביב צוארה, (קטלא), ונזמי האף, אסור.

באיזה טבעת מותר מה'ת לאשה לצאת בה לר"ה?

לר"ז: לר' נחמיה: טבעת שאין עליה חותם, פטור אבל אסור, ואם יש עליה חותם, חיוב, [כי החותם הוא העיקר, ואין דרך אשה לצאת בחותם] לרבנן: בשניהם פטור אבל אסור [כי הטבעת היא העיקר, והוי תכשיט לאשה] לרבא: יש עליה חותם הוי תכשיט לאיש, אין עליה חותם הוי תכשיט לאשה, לרב נחמן בר יצחק: דווקא כשיש חותם הוי תכשיט, אבל אין עליה חותם אסור לכולם.

דף ס למה אין האשה יוצאת מדרבנן במחט שאינה נקובה?

מייירי שיש טס של זהב על המחט, בחול - חולקת בה שעה. - בשבת - מניחתה כנגד פדחתה [הוי תכשיט, אלא דגזרו דלמא שלפא], (אבל המחט שבה היא חולקת את שערותיה, מותר לצאת בה בשבת [לצניעות עשוי, ואין חשש שתוריד אותו])

מה טעם אסור לטייל (אפי' בבית) בסנדל המסומר בשבת ויו"ט?

בשעת השמד נחבאו במערה \ בית הכנסת, וסברו שהגיעו עליהם האויבים, דחקו זה בזה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהן אויבים, וגזרו רק בשבת ויו"ט (ולא בתעניות) דומיא דהמעשה שהיה, (שהיה שעת איסור מלאכה).

על איזה סנדלים היתה הגזירה ועל איזה לא?

אם המסמרים לחזק, גזרו, אבל אם הם כמין כלבוס או שראשו כמין טס, או שהוא חדד כיתד, או שחיפהו כולו במסמרים, או נשרו ונגממו רוב מסמרתיו, מותר, ואם עקרו ונשתתיר בסנדל קטן, 4, ובגדול 5 (ולרבי עד 7), ובסנדל הנוטה לר' נתן עד 7 לרבי עד 13, או חיפהו בעור מלמטה וקבע לו מסמרות מלמעלה, ובמנעל, וכן לנוי, לא גזרו. וכמה לנוי: לריו"ח, 5 בכל סנדל, לר"א: 7 בכל סנדל, (ולפי הו"א: לרבי 13), ובפומפדיאט נהגו עד 24, ובסורא נהגו עד 22.

האם מותר לטלטל את הסנדל המסומר?

לר"ק: מותר [תורת כלי] ולרבא"ש אסור [שמא ינעלנו ויצא], (ואין הלכה כמותו)

דף סא באיזה רגל היתרו ללבוש נעל יחיד כשיש לו מכה ברגל?

לר"ה: באותה שיש בה מכה, [סנדל לשם צער (לא ילגלו \ גם אם ילגלו לא יטלנה)]. לחייא בר רב: באותה שאין בה מכה, [לשם תענוג עביד (ולרגל השני המכה מוכיחה)]

איך נועלים את הנעליים?

לרבי יוחנן: של שמאל תחילה [כתפילין].

להברייתא: של ימין תחילה, וחולץ של שמאל תחילה, [כבוד הימין]

הכרעה: לרב יוסף: יעשה כמו שרוצה, ולאבבי הוי ספק.

לרב נחמן בר יצחק: יר"ש יוצא ידי שתייה, ע"י שנועל של ימין, ואח"כ קושר של שמאל. רב כהנא: לא כפיד.

רוחץ וסך את ידיו, מתחיל בימין, ואם כל גופו מתחיל בראש [מלך האברים]

למה היוצא בתפילין פטור, ולמה אסור?

אסור: למ"ד ששבת זמן תפילין, דלמא אתי לאיתויי בר"ה, (ולמ"ד לאו זמן תפילין, דומה למשוי).

פטור: דרך מלבוש, (אפי' למ"ד שבת לאו זמן תפילין)

עם איזה קמיע מותר לצאת ועם איזה לא?

עם קמיע (של כתב או של עיקרין) של מומחה מותר אפי' לחולה שא"ב סכנה לצאת, ואפי' כדי שלא יכפה (אבל ל"צ שהתמחה הקמיע) לצאת בה, אבל בקמיע שאינה של מומחה, אסור לצאת. ומותר לקושר ולהתיר הקמיע אפילו בר"ה, (ורק שלא יקשרנו בשיר ובטבעת ויצא בו ברשות הרבים - [מראית העין, דאי"ו כדרך החולים]).

איך מתמחים לכתוב קמיעות, ואיך עושים קמיע מנוסה?

כתב ג' קמיעות לג' חולים: הוא נהיה מומחה. (ויכול לכתוב כל סוגי קמיע)

כתב קמיע א' לג' חולים או לאדם א' עם ג' מחלות: הקמיע התמחה. (וכ"א יכול לכותבה)

כתב ג' קמיעות לג' חולים ג"פ: התמחו הקמיע והכותב.

כתב ג' קמיעות לחולה א': ספק אם נהיה מומחה, או שמזל החולה גרם.

איזה קדושה יש בקמיע?

אין מצילין אותה מפני הדליקה (כמו ס"ת), [לא ניתן להיכתב]

טעונין גניזה, בגלל השם הכתוב בו.

ולהיכנס לבית הכסא הר"ז ספק. (ועל הצד שאסור, מה שהתירו לצאת עם קמיע ולא חששו שמא יוריד אותה, להיכנס לבית הכסא, צ"ל דלא התירו אלא בקמיע מחופה).

דף סב מדוע אסור להיכנס לבית הכסא על תפילין הרי הפרשיות מחופות?

משום השי"ן והדלת שעל התפילין של ראש.

אסור לצאת במלבוש ברזל, בכובע עור, באנפילות של ברזל.

מה אסור לאשה להוציא מה"ת, ומה רק מדרבנן?

מה"ת: מחט נקובה \ טבעת שאין עליה חותם, (ולא אמרי' דימינו דהוי תכשיט לאיש הוי תכשיט לאשה, (כמו בשק של רועים), דנשים עם בפני עצמם), לר' ירמיה רק באשה גוברית, [דאל"ה הוי הוצאה כלאח"י] ולרבה בכל אשה [שלפעמים לובשתה כשבעלה מבקש ממנה להחזירה לקופסא] \ קרסים העשויים לחבר הבגד, (כעת לא מחבר),

מה אסור לאיש להוציא מה"ת?

טבעת שיש עליה חותם, (ולא הוי כלאח"י, דלפעמים לובשתה כאשתו נותנת לו להביא לתיקון), \ בסיף, בקשת, בתריס, באלה, ברומח, (הם לא תכשיט), ולרבי אליעזר מותר בכלי מלחמה [תכשיט הם, חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך, (ל"ק: אף שלא עתידים להשתמש בהם לעת"ל, כי לא יהיו מלחמות, (כר' חייא), ל"ב: כי עתידים להשתמש בהם לעת"ל, כי יהיו מלחמות (כשמואל)]

מה הדין קשר על שמן ערב, צלוחית של אפרסמון?

לרבי מאיר חייבת הטאת, [משו], וה"ה למפתח בידה (כעין טבעת) לחכמים פטורה אבל אסורה, [תכשיט, אלא שגזרו דלמא שלפא], ודנוקא כשיש בושים, לרבי אליעזר מותר לכתחלה. [זה דרכם של נשים שריחות רע, ולא יבואו לשולפן]

האם המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי חייב או לא?

לרב אדא: חייב, כמו צלוחית בלי (כל שהוא) שמן.
לרב אשי: פטור (יתכן), וצלוחית שאני שאין שמן כלל.

מה אסור משום חורבן?

דבר שהוא תענוג ויש בו שמחה, אבל שמן אפרסמון, וכוסות גדולים \ זריקת הכוסות לא גזרו דאין בהם אלא תענוג.

השכבים על מותן שן וסרחים על ערשם - אלו ב"א שאוכלים ושותים זה עם זה, ודובקן מטותיהן, ומחליפין נשותיהן, ומסריחין ערסותם בשכבת זרע שאינו שלהן, ולכן יגלו בראש חוצות.

דברים מביאין את האדם לידי עניות.

המשתין מים לצד מטתו ערום על הארץ.

ומזולזל בנטילת ידים, אפי' שממעט במים.

ושאשתו מקללתו בפניו, על שיש לו כסף ואינו קונה לה תכשיטיה.

תוכחת הנביא לכתולות ישראל ופוענותם.

שהיו מהלכות בשוקי ירושלים להט בקומה זקופה, עקב בצד גודל, וממלאים עיניהן כוחל ומרמות לבחורים, ומטילות מור ואפרסמון במנעליהן, ובוטות בקרקע ליד הבחורים ומתירות עליהם ומכניסות בהן יצר הרע כארס של נחש בכעס.

פורענותן: בשרן נעשה נמקים, חבורות, קרחה ופרכה בהן צרעת. ופרסו זיבה, או נעשו פתחיהן כיצר.

אנשי ירושלים אנשי שחץ היו, שהיו מדברים דברי זנות בניהם.

עצי ירושלים של קינמון וריחן נודף (כשהיו מסיקים בהם) בכל א"י, ומשחרבה ירושלים נגנזו, ולא נשתיר אלא כשעורה.

דף סג לעולם ליגמר איניש, והדר ליסבר.

שני ת"ח המחזדיין זה לזה בהלכה לשמה בענוה, הקב"ה מצליח להם, ועולים לגדולה, וזוכים לתורה שניתנה בימיו, וי"א שזוכים לאורך ימים, וכל שכן עושר וכבוד.

(אבל המשמאילים (לא יגיעים \ שלא לשמה) בתורה, יש רק עושר וכבוד)

שני ת"ח הנוחזין זה לזה בהלכה, הקב"ה מקשיב להן,

שני ת"ח המקשיבים זה לזה בהלכה, הקב"ה הוא שומע לקולן.

שני ת"ח שיודעים צורת הסוגיא, ואין להם רב שילמד אותם, ומדגלים זה לזה בהלכה - הקב"ה אוהבן.

חישב לעשות מצוה, ונאנס ולא עשאה - מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה.

כל העושה מצוה כמאמרה אין מבשרין אותו בשורות רעות, ואפי' הקב"ה הוא גזר גזירה - הוא מבטלה.

גדול המלה יותר מן העושה צדקה, ומטיל בכיס יותר מכולן.

יש להתחבר לתלמיד חכם נוקם ונוטר כנחש ולהתרחק מעם הארץ הוא חסיד

כל המגדל כלב רע בתוך ביתו, מונע עניים מתוך ביתו, ופורק ממנו יראת שמים, (ומעשה שאשה הפילה בגלל נביחה של כלב)

שמח בחור בילדותך וגו' ובמראה עיניך, ע"כ דברי היצה"ע \ לדברי תורה, מכאן ואילך דברי היצר הטוב \ למעשים טובים: ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט,

מה דינו של בירית ושל כבלים לגבי טומאה ולגבי שבת?

בירית (שע"י מחזיק בתי שוקיה) טהורה, (טבעת כלים) ויוצאים בה בשבת, [אין חשש שיורידנו, כי ע"ז יתגלה שוקה],

כבלים (שני בירית, וי"א שיש שרשרת בניהם) טמאים [כי הם כלי תשיש שמקצר את פסיעות ומונע השרת בתולים] ואסור לצאת בהם בשבת, [יש חשש שתוריד את השרשרת]

איך היה הציץ של כהן גדול?

כמיין טס של זהב, רוחב שתי אצבעות, מוקף מאוזן לאוזן, וכתוב עליו בשתי שיטין: יו"ד ה"א למעלה, וקודש למ"ד למטה. ולר' אליעזר בר"י: קדש לה' בשיטה אחת.

קצת מדיני טומאה.

תכשיט כל שהוא טמא [כציץ שנמנה בין תכשיטי כ"ג].

אריג כל שהוא טמא [או בגד]

אריג ותכשיט כל שהוא טמא [במדיו: כל כלי מעשה, וגמר כלי - כלי מהתם].

'שק', אע"פ שאינו אריג (אלא קלוע), טמא [שכן עני קלוע שלש נימין, ותולה בצואר בתן]

דף סד מניין שקילקלי והבק מטמאים בשרץ ובמת?

במת כתוב 'וכל מעשה עזים' לרבות אותם, ובג"ש 'דבגד ועור' למדנו גם לשרץ.

אבל החבלים ומשיחות, טהורים [רק כ'שק' (בשרץ) שרק טווי ואריג טמא], ובג"ש 'דבגד ועור' למדנו גם לטומאת מת,

דבר הבא מזונב הסוס ומזונב הפרה טמא ['שק' (בשרץ)] ובג"ש 'דבגד ועור' למדנו גם לטומאת מת. (וג"ש 'דבגד ועור' מופנית מב' צדדים, דשרץ ומת הוקשו לשכבת זרע, ושם כבר כתוב 'בגד ועור')

קרבן שלל מדין.

עגיל - דפוס של דדין, כומז - דפוס של בית הרחם. (מחוך (מביא גיחוך) \ כאן מקום זימה)

למה הביאו? על הרהורי עבירה שבשעת מלחמה עם בנות מדין \ זנו עיניהם מן העורה,

כל המסתכל באצבע קטנה של אשה - כאילו מסתכל במקום התורפה. [מנה הכתוב תכשיט פנים וחוזן כאחת]

במה האשה יוצאת לכתחילה?

בחוטי שער, משלה, משל חבירתה, משל בהמה. (אבל לא של זקנה בילדה או הפוך [מאיס ואתי להוריד]) ובטוטפת ובסרביטין רק בזמן שהן תפורין, בפלפל לריח הפה, גלגל מלח למחלת שיניים, ובזנגביליא וקינמון [צורכי גופה] רק אם נתנה בפיה מבעו"י. [דאל"ה נראה כמערים, תוס'], (וכן להחזיר לתוך פיה אסור), עם סלע למכה ברגלו [מעלי לה, הקושי והלחלוחית והצורה], בחוטין שבאזניהם, (שלא יסגר החור) [אורחא בהכי], רעולה, פרופה [מחברת חלוקה] עם אבן \ אגוז \ מטבע, (ובשבת לא תפרוף עם מטבע [מוקצה])

(המשך) מתי מותר לצאת בשן תותבת?

של זהב: לרבי מותר, לחכמים אסור, [דלמא תראה לחברתה \ אם ילגלו עליה אתי לאיתויי] ובשל כסף לכו"ע מותר [אין מה להראות \ אין על מה לגלגל (דומה לשיניה)]

(המשך) מתי מותר לצאת במוך?

שבאזנה (ושבסנדלה) רק אם קשור, ואם מיהדק, לריו"ח ל"צ קשור, לחבריו צריך. רש"י

ובלא קשור ולא מיהדק, ובכרמלית: לר' ינאי מותר, לבני דוררו אסור.

ובמוך לנדתה, לרבי"ח (סבר) בקשור, לרבה אע"פ שאינו קשור, ואפי' עשה לה בית יד [מאיס, לא אתי לאתויי, ומה"ת אין איסור, כי הוא בא להגן על לילכוך, רש"י, או מצער להתוס']

האם מותר לצאת בכל התכשיטים לחצר?

לרב רק בכבול ובפאה נכרית התירו לחצר, [כדי שלא תתגנה על בעלה, ככנדה...]. אבל לא בשאר התכשיטים, (כמשנתנו)

לרבי ישמעאל: גם בשאר תכשיטים מותר, (דלא כמשנתנו)

דף סה האם דברים האסורים משום מראית עין אסורים בתדרי חדרים.

לת"ק מותר, (לטייל עם הבהמה בחצר כשפקק את הוגג, לשטוח בגדיו בחמה בביתו)

לראב"ש ולרב: אסור.

השיטות שבדבר של גנאי אין חשש שתראה, וגם שתוריד בגלל הלגלוג. (רש"י)

רבי - בשן תותבת של זהב.

רבי אליעזר - בצלוחית של שמן ערב \ אפרסמון להוריד הריח רע.

רבי שמעון בן אלעזר - כל שהוא למטה מן הסבכה - יוצאה בו. [מגלה שיערה]

הנהגות של אבות דשמואל על בנותיו.

לא לצאת בחוטין צבעוניים, [אתי להראות]

לא יושנות יחד, [נשים המסלולות פסולות לכהונה \ שלא יתאוו למשכב איש]

עשה להן מקואות לטבול ניסן, [כי בנהר יש חשש של ריבוי הנוטפין, ואין מטהרים בווחלים], (ושמואל חולק [פרת מתברך מעצמו ולא מהגשמים]), [ומהצלת כשטבלו בנהר בתשרי (כי חדלו הגשמים)] [משום חציצה]

ספק אם אשה יכולה להערים לפרוף חלוקה עם אגוז, כדי להוציאה לבנה (אינה בהולה, אבל אין דרך הוצאה בכך)